

ทำไมคอร์รัปชันจึงเป็นอุปสรรค ต่อการพัฒนาประเทศ

สิทธิที่เป็นที่ประจักษ์และยอมรับกันอย่างกว้างขวาง คือ คอร์รัปชันทำให้ต้นทุนทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้นกว่าที่ควรจะเป็นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นทุนที่เกิดขึ้นต่อสังคมโดยรวม ปัญหาของการคอร์รัปชันจริงๆ แล้วมักจะพบว่าในกระบวนการของการคอร์รัปชันนั้น ผู้เสนอผลประโยชน์ (โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นทางการเงิน หรือในรูปของตัวเงิน) และผู้รับผลประโยชน์นั้น (ซึ่งโดยปกติก็มักจะเป็นผู้มีอำนาจในการให้คุณให้โทษ รวมทั้งการพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง) ทั้งสองฝ่ายนี้จะเป็นฝ่ายที่ได้รับประโยชน์ และได้รับอัตราประโยชน์สูงขึ้น จึงเป็นเหตุจูงใจสำคัญที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน และทำให้การจัดปัญหาคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ยากลำบาก

แต่ปัญหาของการคอร์รัปชันไม่ได้ยุติอยู่เพียงแค่นั้น เพราะเมื่อเกิดกระบวนการในการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เสนอผลประโยชน์ และผู้รับผลประโยชน์ เพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะทำให้ผู้เสนอผลประโยชน์นั้นได้รับสิทธิพิเศษในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น การได้รับการคัดเลือกในกระบวนการประกวดราคาเพื่อจัดซื้อจัดจ้าง การได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการได้ ฯลฯ ซึ่งก็จะเป็นการลดบทบาทของการแข่งขัน และเปิดโอกาสให้สามารถแสวงหาผลประโยชน์จากอำนาจผูกขาดที่ได้มา ผลสืบเนื่องดังกล่าวย่อมทำให้บุคคลอื่น หรือสังคมโดยรวมต้องเสียประโยชน์ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การคอร์รัปชันเป็นการถ่ายโอนผลประโยชน์ของสังคมโดยรวมไปยังผู้มีอำนาจหรือผู้ครองสิทธิ และผู้เสนอผลประโยชน์เพื่อการครอบครองและแสวงหาประโยชน์จากสิทธิพิเศษเหล่านั้นในทางตรง การคอร์รัปชันจึงเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตโดยไม่จำเป็น

นอกจากนี้ การคอร์รัปชันยังก่อให้เกิดผลเสียในทางอ้อมอย่างใหญ่หลวง และโดยมากจะเป็นความเสียหายจำนวนมาก (หลายครั้งมีขนาดของความเสียหายใหญ่โตกว่าความเสีย

หายโดยตรงมาก) โดยเฉพาะในรูปแบบของความเสียหายต่อสังคมโดยรวม แต่มักจะไม่ได้ได้รับความสนใจพิจารณาและมองข้ามไป อย่างไม่ก็ตาม ต้องไม่ลืมว่าในหลายกรณีเราก็พบเช่นกันว่า เนื่องจากการทำงานในระบบเศรษฐกิจนั้นขาดประสิทธิภาพมาก จนทำให้การคอร์รัปชันถูกใช้มาเพื่อการอำนวยความสะดวก ให้กระบวนการทำงานนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งในกรณีเช่นนี้มักจะมีเกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนาที่ยังมีหลายอย่างต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น และในกรณีนี้การคอร์รัปชันก็อาจถูกมองว่าเป็นประโยชน์ได้

การคอร์รัปชันทำให้เกิดการบิดเบือนในการจัดสรรทรัพยากรการผลิตของประเทศ ผลจากการคอร์รัปชันมีแนวโน้มจะทำให้ทรัพยากรการผลิตของประเทศถูกผลักดันเข้าไปในสาขาการผลิตที่อาจจะไม่สอดคล้องต้องกันกับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของประเทศ ซึ่งโดยปกติสาขาการผลิตที่ประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ จะเป็นสาขาการผลิตที่ประเทศสามารถใช้ปัจจัยการผลิตไปเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า แต่เมื่อทรัพยากรการผลิตไม่ได้ถูกจัดสรรไปยังสาขาการผลิตที่ประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ผลผลิตภาพการผลิตโดยรวมของประเทศย่อมต่ำลง และก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจได้

นอกจากนี้ ในระยะยาวการจัดสรรทรัพยากรการผลิตที่บิดเบือนนั้น ยังจะเป็นการส่งสัญญาณที่ผิดพลาดต่อการพัฒนาศักยภาพการผลิตของปัจจัยการผลิตของประเทศ ทั้งยังจะทำให้ประเทศต้องสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ถ้าในการประกวดราคาเพื่อการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ปรากฏว่าผลจากการคอร์รัปชันทำให้ธุรกิจที่มีขีดความสามารถต่ำกว่าชนะการประกวดราคาและได้เป็นผู้ดำเนินการทรัพยากรการผลิตของประเทศ (ไม่ว่าจะเป็น

สันติ ชัยศรีสวัสดิ์สุข

คณบดีศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ บิศ

www.secon.hida.ac.th

santi_lida@yahoo.com

ทุน หรือแรงงาน) ก็จะถูกจัดสรรไปยังผู้ประกอบกิจการที่มีศักยภาพต่ำกว่าในระบบเศรษฐกิจ แทนที่จะถูกจัดสรรไปยังผู้ประกอบการที่มีศักยภาพสูงกว่า การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการผลิตจึงขาดประสิทธิภาพ และเป็นผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม

ประการถัดไป การคอร์รัปชันในมิติหนึ่งเป็นการลดทอนบทบาทของการแข่งขัน ทำให้โครงสร้างการผลิตของประเทศขาดประสิทธิภาพ การแข่งขันที่น้อยในระบบเศรษฐกิจเปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์จากอำนาจตลาดที่เพิ่มขึ้น ผู้มีอำนาจตลาดสามารถใช้อำนาจตลาดนั้นในการแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์เรียกว่า “ค่าเช่าทางเศรษฐกิจ” ในโครงสร้างเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนั้น การแข่งขันอย่างป็นธรรม ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานของกลไกตลาด แต่เมื่อการคอร์รัปชันมีผลทำให้การแข่งขันมีน้อยลง ก็ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของกลไกตลาดด้วย

ผลของคอร์รัปชันจึงเป็นอุปสรรคต่อระบบการทำงานของตลาด ผู้ประกอบการมีความได้เปรียบเสียเปรียบกันในการแข่งขัน กลไกตลาดไม่สามารถทำงานของมันได้อย่างเต็ม

ประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการผลิตของประเทศ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างสมดุลยั่งยืนในอนาคต

นอกจากนี้ คอร์รัปชันยังก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในระบบเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มคนที่ใช้ประโยชน์จากการคอร์รัปชัน เบียดบังผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของส่วนรวมมาเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวคน ในขณะที่คนอีกจำนวนหนึ่งหรือจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงประโยชน์ในลักษณะเดียวกัน ดังนั้นกลุ่มที่เข้าถึงประโยชน์ก็จะสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสทางเศรษฐกิจในการยกระดับรายได้ของตนมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้โอกาส

กลุ่มที่มีรายได้สูงมักจะเป็นกลุ่มทุนที่สามารถเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจนี้ ประชาชนผู้มีรายได้

น้อย นอกจากจะไม่มีทรัพย์สินที่จะใช้นำเสนอเป็นแรงจูงใจในกระบวนการคอร์รัปชันแล้ว ยังไม่มีอำนาจหรือความสามารถในการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจได้อย่างเท่าเทียมกัน ทำให้ช่องว่างระหว่างรายได้ของกลุ่มคนในระบบเศรษฐกิจกว้างมากขึ้น ตอกย้ำปัญหาความเหลื่อมล้ำให้ยิ่งเลวร้ายมากขึ้น ขยายวงจากความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ไปเป็นความเหลื่อมล้ำทางด้านอื่นๆ เช่น โอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา หรือแม้แต่การสาธารณสุข ฯลฯ และท้ายที่สุดกลายเป็นปัญหาความแตกแยกของสังคม

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงปัญหาของการคอร์รัปชันในบางส่วนที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ขนาดของความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการคอร์รัปชันยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกหลายประการ ซึ่งสังคมไทยโดยรวมควรจะได้เร่งทำความเข้าใจ สร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการอธิบายพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะในหลายครั้งเราจะพบว่าการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั่นเองที่เกื้อหนุน และสร้างเหตุจูงใจให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

ประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันจึงเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อน และมีความจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลายมิติ ทั้งทางด้านสาเหตุของการเกิดคอร์รัปชัน และกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน เพื่อให้สามารถลด หรือขจัดปัญหาคอร์รัปชัน ไม่ให้เป็นต้นตอที่ก่อให้เกิดปัญหาและความเสียหายอื่นๆ ตามมา และที่สำคัญกว่านั้น คือ ควรจะได้ตระหนักอยู่เสมอว่า ความพยายามในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันโดยไม่มีความรู้ที่ถูกต้องแท้เพียงพอนั้น นอกจากจะไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้แล้ว ยังอาจจะเป็นสาเหตุสำคัญที่จะก่อให้เกิดปัญหาอื่นที่อาจจะรุนแรงและมีความเสียหายมากกว่าได้ ■